

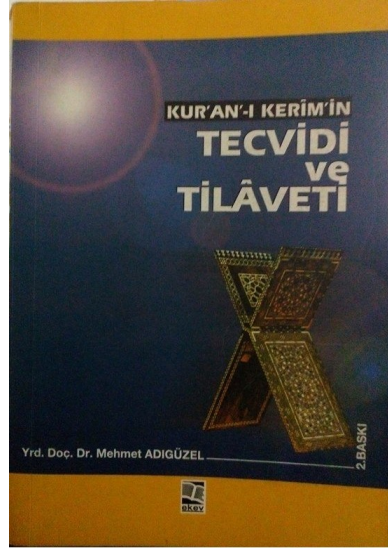
KİTAP TANITIMI

Mehmed Adıgüzel, *Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi ve Tilâveti*, Ekev Yayınları, Erzurum, 2015, 464 s.

Osman Bayraktutan*

Müellifin Hayatı

Tefsir araştırmacısı. 1994, Erzurum doğumlu. Gazi ilkokulu (1959), Erzurum İmam-Hatip Lisesi (1967), İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü (1971), mezunu. Yüksek Lisansını Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Tefsir Bilim Dalı'nda "İmam Nafi ve Kıraatinin Özellikleri" teziyle (1993), doktorasını yine aynı Üniversite ve Bilim Dalında "Kıraatler Açısından Fahrüddin Razi ve Tefsir-i Kebiri" teziyle tamamladı (1998). 1967 yılında Erzurum Müftü Yardımcısı olarak çalışmaya başladı. 1975'te Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesine okutman olarak atandı. 1999'da yardımcı doçent oldu. Makalelerini 1991 yılından itibaren *Hakses Mecmuası*, *Ekev Akademi Dergisi*, *İlahiyat Fakültesi Dergisinde* yayımlandı. *Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi ve Tilaveti* (2001) adlı bir basılı eseri vardır.¹

* Yrd. Doç. Dr., Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.

¹<http://www.biyografya.com/biyografi/7598>, Erişim Tarihi:24.12.2016

Eserleri

Kitap

1- Kuran-ı Kerim'in Tecvidi ve Tilâveti (Yayımlandı. Ekev Yayınları, Bakanlar Matbaacılık, Erzurum 2001.

Makaleler

1- Kuran-ı Kerim'i Teganni ile Okuma, Hakses Mecmuası, sayı: 322-323, Ankara-1991.

2- Kuran Öğrenim ve Öğretiminin Önemi ve Ezberleme Teknikleri, Ekev Akademi Dergisi, cilt 3, sayı: 1, Bahar 2001, Ankara 2001.

3- Kıraat İlminde Tarık-Sened Boyutu ve Konu ile İlgili Telif Edilen Eserler, İlahiyat Fakültesi Dergisi, Erzurum-2001.

Eser Hakkında Bilgi

Kur'an-I Kerim'in Tecvidi ve Tilâveti kitabını tanıtmaya geçmeden önce Adıgüzel'in; Tecvid ilminin gayesi, Kur'an'ı tecvid ile okumanın önemi, Kur'an okumanın faydaları, Peygamber zamanından günümüze tecvid nasıl ve hangi yolla ulaşmış gibi konulara nasıl dikkat çektiğiyle ilgili bu eserden bazı pasajlardan bahsedelim. Adıgüzel tecvid ilminin gayesini, "Kur'an kelimelerini tahrif ve tağyirden korumak, her bir kelimeyi manasına uygun bir biçimde telaffuz etmektir. Diğer bir ifade ile Kur'an tilavet ederken elden geldiğince düzgün okuyup manasını bozmamaya çalışmaktır. Bu da, tecvid kaidelerine dikkat ederek telaffuz etmekle mümkündür,"² diyerek aktarmaktadır.

Buhari'den bir pasaj aktararak tecvid ilminin zaruriyeti hakkında bilgi vermektedir;³ "Nitekim Allah Teâla'nın emri gereği, her mü'min ve mü'minenin, Kur'an-ı tecvidle okuması farz-ı ayındır. Binaenaleyh, Peygamber (a.s)'ın Müzemmil suresinin 44. Ayetinde emredildiği üzere, tecvid kaidelerine uyararak bilhassa medlere önem atfettiğini, bize ulaşan haberlerden anlamaktayız."⁴ Arzulanan bu hedefe ulaşabilmek için, tecvid ilmini, teorik olmaktan çok, pratik olarak öğrenmek gerekir. Diğer bir ifade ile bu ilim, nazariyatla beraber aynı zamanda müşâfêhe ile de öğrenilmesi gerekir. Bunun için, tecvid kavaidini uygulamada ehil olan

² Mehmet Adıgüzel, *Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi ve Tilaveti*, Erzurum, 2001, s. II-III.

³ Adıgüzel, s. 193.

⁴ Buhari, bab: 29, (VI/112)

ve güzel okuyan birisinin ağzından (femimuhsinden) işiterek öğrenmek lazımdır.⁵

Bu bağlamda yine Buhari'de geçen bir hadisi referans vererek Kur'an'ın faziletinden bahsetmektedir. Kur'an'ı Kerim'i öğrenmenin ve öğretmenin fazileti büyüktür. Çünkü Peygamber (a.s.), "Sizin en hayırlınız Kur'an'ı öğrenen ve öğretenidir"⁶ buyurmuştur.

Kur'an okumanın sevabı, O'nun manasını anlamaya çalışarak daha çok kazanılır. Elbetteki O'nun manasını anlamada, içtenlikle okumanın sevabı da vardır. Ancak Kur'an'ı ağır ağır ve O'ndaki ince manaları anlamaya çalışarak okumak, daha faziletli bir ibadettir. Çünkü Cenab-ı Hak, her insana, Kur'an ayetleri üzerinde, iyiden iyiye düşünmesini ve ibret almasını öğütlemektedir.⁷ Ayrıca Kur'an okumak isterken bazı kurallara uyma zarureti vardır. Bu ise, ağız ve gönül birliği yapma gayreti içerisinde olunmasını gerekir. Nitekim Peygamber (a.s.) bir hadisi şerifinde, "Kur'an üzerinde gönülleriniz birleşip ülfet ettikçe O'nu okuyunuz, kalben O'ndan ayrıldığınızda ise okumayı bırakınız"⁸ buyurmuştur.

Bütün bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, Kur'an-ı Kerim'i okumada esas olan tecvid bilerek okumaktır. İşte bu kitap, bu hedefe varmak isteyenlere yardımcı olmak maksadıyla yazılmıştır.⁹

Kur'an'ın tertil üzere okunmasını emreden âyetler¹⁰ gereği Sahabe-i Kiram döneminde ve sonraki devirlerde, tecvid ilmine büyük ilgi duyulmuş, Peygamberimiz Kur'an-ı Kerim'i tecvid ile nasıl okumuş ise, aynısını yani orijinal tescili ile ağızdan ağıza nakletmek suretiyle uygulamaya büyük özen gösterilmiş ve bu usul günümüze kadar devam etmiştir. Katip Çelebi'yi referans vererek tecvid kitapları hakkında bilgiler vermiştir. Binaenaleyh tecvid ilmini öğrenmeyi teşvik babından, tabiîn'den sonraki dönemlerde, kırâat âlimleri tarafından birçok tecvid kitapları ve risaleler kaleme alınmıştır. Bunlardan ilki (Hicri 325 tari-

⁵ Adıgüzel, s. 193-194.

⁶ Buhari, bab: 21, (VI/108)

⁷ Sad, 29.

⁸ Buhari, bab: 37.

⁹ Adıgüzel, s. 194-195.

¹⁰ Müzemmil, 4; Furkan, 32.

hinde vefat eden) Musa b. Ubeydillah b. Yahya b. El-Hakani'l Bağdadi'l-Mukri'nin tecvididir.¹¹

Kur'an-ı Kerim'in tilavetinde asıl ideal olan, tecvidli yani, tecvidi bilerek ve onu uygulayarak okumaktır. O nedenledir ki, üstün gayret ve titizlikle kaleme aldığımız bu kitap, bu hedefe varmak isteyenlere yardımcı olmak maksadıyla yazılmıştır. Binaenaleyh İlahiyat Fakültele-ri'nin, İmam-Hatip Lise kısmı öğrencilerinin ve Kur'an-ı Kerim'i tecvidli okumaya alaka duyan diğer mü'min kardeşlerimizin faydalanacağını umulan bu kitap, ayrıca Kur'an-ı Kerim öğretmenliği yapanların da görüşüne sunulmuştur.¹²

Adıgüzel'in kaleme aldığı bu eserin öne çıkan noktalarından bahsetmek gereklidir. Öncelikle kütüphanelerde bulunan tecvid kitaplarına bakıldığında bunların genellikle sadece kısa öz bilgilerden oluşan temel bilgileri içerdiği; medler, ihfa, iklâb, meal gunne, bilâ gunne, mim'in halleri, ra'nın hükmü, mütecaniseyn, mütegaribeyn, sekte, kalkale vb. klasik bilgilerden bahsettikleri görülecektir. Fakat harflerin sıfatları, mahreçleri, vakfın uygun olup olmadığı yerler, kırâat imamları, râvileri, kırâat imamlarının rumûzları, kırâat imamlarının tariklerinin tablolar halinde verilmesi, Kur'ân okumanın faziletleri vb. gibi teferruatlı ileri düzeyde veyahut akademik düzeyde bir tecvid kitabına pek denk gelinmemektedir. Bu da Kur'an konusunda uzman olmaya, ileri düzeyde bilgi sahibi olmak isteyenlere büyük bir sıkıntı çıkarmaktadır. Bu eser, hem klasik tecvid kitaplarındaki bilgileri içermekte, aynı zamanda bu alanda bilgi seviyesini ileri düzeye taşımak isteyenlere büyük bir imkan sağlamaktadır.

Bu kitap, kısa bir girişin ardından iki ana bölüm, bibliyografya, kaynakça ve bir sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. İçindekiler kısmında tecvidin tarifi, önemi, konusu, hükmü ve tecvidi öğrenme yolları gibi başlıklar altında kavramlar ve konular açıklanmaktadır. Bunlar detaylı bir şekilde anlatılmaktadır. Birinci bölümde, genel hatlarıyla Mehari-cü'l-Huruf ve Azalara Taksimi ve Sıfat-ı Lazimeler başlığı altında kavramlar açıklanmaktadır. İkinci bölümde ise; Kuran'ı Kerim'in Okunuş

¹¹ Katip Çelebi, Keşfü'z-Zünun, 1/354.

¹² Adıgüzel, s. II-III.

Usulleri, İstiaze ve Besmele, On İmam ve Ravileri, Hazreti Peygamberin Kur'an-ı Kerim'i Okuyuş Tarzı gibi başlıkların olduğu konular ve kavramlar açıklanmaktadır. Detaylandırılacak olunursa;

Birinci Bölümde, Kur'an-ı güzel okumada esas olan ve manası ile de yakinen alakalı, meharicü'l-huruf, bunun azalara taksimi ve konu sonunda kısaca özeti anlatılmıştır. Daha sonra mahreçleri bir veya ayrı olan harfleri, birbirinden ayırmada ve düzgün telaffuz etmede önemli olan sıfat-ı lâzîmeler ele alınmıştır. Bu konuları müteakiben tecvîd kavaidini içeren ihfa, izhar, idğam, ra'nın hükümleri, zamir, lafzatullah, med ve çeşitleri, lam-ı ta'rif ve hükümleri, sekte, ayrıca kırâatin önemli bir dalı olan vakf ve ibtida çeşitleri, vakf-ı tam olmayan ya da kabih olan yerler, detaylı olarak anlatılmıştır.

İkinci Bölümde ise, Kur'an-ı Kerim'in okunuş usulleri; tertil, hadr, tedvir kırâatler, ayrıca sûrenin başında başlarken veya bir sûreden diğer bir sûreye geçerken, imamların uyguladığı istiaze ve besmelenin tariklere göre uygulanış biçimleri, Kur'an-ı öğrenmenin ve öğretmenin fazileti ve ezberlenmesi, Kur'an-ı Kerim'i okumanın ve anlamanın önemi, Hz. Peygamberin Kur'an-ı Kerim'i okuyuş tarzı, Kur'an-ı Kerim'in kırâati ve dinlenmesi hakkında riayet edilmesi gereken hususlar, On İmam, râvileri ve bunların rumuzatı, On İmam'dan gelen tariklerin tablolar halinde gösterilmesi gibi, konular incelenmiştir.¹³

Bu eser yaz okullarında, imam hatip ortaokul ve liselerinde, ayrıca İlahiyat Fakültelerinde Kur'an Okuma ve Tecvid derslerinde okutulmakta, öğrencilerin ve eğitimcilerin istifadesine sunulmaktadır. Anlaşılır bir dil kullanılması, kısaca aktarılması gereken yerlerin kısa, detaylandırılması gereken yerlerin teferruatlarıyla anlatılması bağlamında da önemli bir eser olarak göze çarpmaktadır. Hâlihazırda İlahiyat Fakültelerinde bilgi kaynağı olması nedeniyle ders kitabı olarak istifade edilmeye devam edilmektedir.

¹³ Adıgüzel, s. III-IV.